

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

Art. I. De Matrimonio Clandestino propter defectum Denuntiationum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

TITVLVS III.

De Claudeflina Desponfatione.

UT maris ac foeminae desponfatione contracta vitæ societas individua, & non obnoxia eſſet diſſolutioni, illam ſive contractum matrimonialem Solemnem, non Claudeftinum, Noviffimum & Vetus quoque Eccleſiæ Jus approbavit.

ARTICVLVS I.

De Matrimonio Claudefſtino propter defectum Denuntiationum.

SUMMARIUM.

1. Nuptia duas ob cauſas vocantur Claudefſtina.
2. De Denuntiationibus Eccleſia præceptum;
3. Quod grauiter obligat;
4. Secundum aliquos irritat matrimonium.
5. Verius hoc etiam non denuntiatum ſubſiſtit.
6. Facienda denuntiationes ſunt in Parocho contrahentium,
7. Tribus continuis diebus feſtiuis,
8. In Eccleſia & inter Miſſarum ſolemnia.
9. Remitti poſſunt ab Epifcopo,
10. Et iſtius Vicario Generali,
11. Ex juſta cauſa.

12. Harum plures referuntur;
13. Quibus urgentibus denuntiationes aliquando liberè omittuntur.
14. Impedimenti conſcius id denuntiare,
15. Et ſi ſolus ſciat, tenetur Parocho;
16. Et iſte nuptias impedire;
17. Niſi id ſciat ex Confeſſione Sacramentali.

Claudeflina hodie Matrimonia e vadunt ac dicuntur; quòd contra decreta generalium Conciliorum, Lateranenſis relati & ſu. Denuntiationibus ſine diſpenſatione ac temerè omiſſis; vel Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 1. V. Qui aliter, de Ref. Matr.* aliter, quàm coram proprio Parocho & præſentibus duobus vel tribus teſtibus celebrentur, Palao *Tract. 28. diſp. 2 p. 13. §. 1. n. 1. Gonzalez ex inc. ſu. tit. n. 6.* Denuntiationum nomine intelliguntur proclamationes, ſive admonitiones publicæ præmitti ſolitæ matrimonijs ut, qui inter ſponſos id celebraturos intercedens aliquod Divini, Naturalis, aut Eccleſiaſtici Juris impedimentum novis id intra terminum præfixum manifeſtet Parocho, ad ejus investigationem obligato ex officio, & præcepto Concilii Lateranenſis, *c. ſu. pr. relato*: cujus veſtigijs & diſpoſitioni inhærentes S. Synodi Tridentinæ *PP. ſeſſ. 24. cap. 1. V. Cui malo, de Ref. Matr.* præceperunt, *ut in poſterum, an.*

rum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia inter Missarum solennia &c. publicè denuntietur, inter quos sit contrahendum &c. Juxta quæ Generalis Concilii utriusque Decreta

3. Primò graviter delinquent, qui matrimonium, etiam coram Parocho & testibus contrahunt: uti & Parochus, id contrahentibus assistens, ejusmodi denuntiationibus non præmissis, ut colligitur ex eo; quòd illas præmitti S. Synodus utraque, ad gravia mala evitanda non solum præcipiat: sed eas sine dispensatione omitentes gravibus, & nonnisi graviter delinquentibus infligi solitis, poenis obnoxios reddat, c. fin. cit. §. Si quis & §. fin. & Sess. cit. cap. 5. Sanchez Lib. 3. disp. 5. n. 6. & Laiman. Lib. 5. Tract. 10. p. 2. cap. 4. n. 9. Unde
4. Dubium oritur de matrimonii, sine denuntiationibus & dispensatione contracti, valore. Quem illi negare Menoch. Vol. 1. Consil. 69. n. 71. & negandum suadere videtur Regula, *Qua contra Jus sunt, debent utique pro insectis haberi*, quæ est 64. in 6. eique consona l. Non dubium §. C. de Legibus. Id ipsum non obscure insinuat cap. 1. cit. quia eò S. Synodus matrimonii assistendi potestatem non absolutam, sed limitatam, scilicet præmissis denuntiationibus, Parocho concedit. Unde iste nuptiis, illis denuntiationibus non præmissis, assistendò sibi concessæ potestatis fines excedit: & non ut Parochus, cujus præsentia ad matrimonii valorem exigitur, sed ut privatus, ac proinde nihil agat. Sed melius valorem ejusmodi matrimonio cum Navarro *Manual. cap. 22. n. 70.* adstrunt Gutierrez *de Juramento p. 1. cap. 51. n. 21.* Henriquez *Lib. 11. cap. 5. n. 1.* & Sanchez *cit. disp. 5. n. 3.*

Rationem reddunt; quòd denuntiationes de matrimonii substantia non fuerint Jure antiquò; quia Canon, aut Juris textus, quò sine ipsis inita matrimonia ab Ecclesia irritata sint, non extat: ea autem, quæ ante Ecclesiæ irrationem clàm contracta sunt, vera & rata matrimonia esse, negantes, anathemate fulminentur à Tridentino *cit. cap. 1. pr.* Neque de ejus substantia esse cæperunt Novissimò Jure ejusdem S. Synodi; cùm istius PP. in suo de iis decreto usi sint verbis solummodo præceptivis, non irritantibus sive contractum annullantibus: quilibet usi sunt, cùm agerent de matrimonio, sine Parocho vel duobus aut tribus testibus contracto, *cap. cit. §. Qui aliter quàm presente &c.* ut rectè observat Barbosa *de Offic. Episc. alleg. 3. n. 1.* Unde corrui, quod ex *cap. cit.* deductum est argumentum In contrarium autem allegati textus intelligendi sunt de Jure sive lege, intra prohibitionis terminos non manente: sed verbis irritantibus utente, aut formam actûs substantialem, & non solum accidentalem, sive rectè decentèque faciendi modum præscribente, ut rectè advertit Palao *Tract. 3. disp. 2. p. 8. n. 2. & 3.* & Perez *de Matrim. disp. 43. sect. 1. n. 4.* addens, specialem matrimonii favorem esse; quòd simplici & clausulâ irritante non munitâ prohibitionis nunquam irritetur: quod Regulæ instar tradit Decius *in c. In nomine 2. de Test. & attest. n. 17. V. Si secus temporali,* & Rotæ decisione firmat *cit. Sanchez n. 3.*

6. Secundò, juxta eadem Synodalia decreta faciendæ denuntiationes sunt in propria Parochia contrahentium: non unius duntaxat, sed utriusque, si ad diversas spectant; quòd ita faciliùs detegantur impedimenta, se tenentia ex parte utriusque. Sed, etsi hoc initio re-

O ;

lati

- lati Decreti verbis, *A proprio contrahentium Parocho*, non obscure insinuetur, & S. Congreg. Cardd. Interpp. declaratione comprobet Segura *Directi. Judic. p. 2. cap. 16. n. 19.* Consuetudinem tamen, vi cujus alicubi denuntiationes in ea solum Parochia, in qua nuptiæ celebrantur, hodie fieri solent, minimè damnamandam, censent Laiman. *cit. cap. 4. n. 10. Palao Tract. 28. disp. 2. p. 13. §. 3. n. 2.* & Pirthing *ad hanc Rubr. n. 28.*
7. Tertiò, eadem faciendæ sunt tribus continuis diebus festivis: non tamen sibi immediatè succedentibus; quia inter illos iisque faciendas denuntiationes intercedere debet breve aliquot dierum intervallum, ut tempus suppetat ad aperienda matrimonii impedimenta: quod ex Tridentinæ dispositionis sine & Conciliorum Provincialium Moguntini, atque Colonienfis Decretis ostendit *cit. Sanchez n. 8.* cum laudato Segura *n. 20.* monens casu, quò matrimonium malitiosè impediendum non vana suspicio. ideòque illi una tantum denuntiatio præmittenda est, hæc facta ad illius contractum non facile procedendum, sed aliquò temporis spatio, *vg. duobus aut tribus diebus expectandum.*
8. Quartò, faciendæ sunt in Ecclesia inter Missarum solennia; quòd ad hæc audienda in illam convenire soleat frequentia populi: qui, si ad concionem *vg. extra Ecclesiam* etiam, & die non festo habendam, conflueret, matrimonium etiam tali loco & die denuntiari posset, ex mente *cit. Sanchez disp. 6. n. 9.* & Laiman. *n. 10.* ubi, hac in re cujusque Ecclesiæ Consuetudinem observandam, monet.
9. Quintò, dictæ denuntiationes ex justa causa remitti possunt ab Ordinario: cujus prudentiæ & iudicio id S. Synodus reliquit *cap. 1. cit.* Quò loco Ordinarii nomine non tantum Episcopum, & Sedis Apostolicæ legatum respectu suæ provinciæ: sed etiam Capitulum sede vacante & Prælatos quoscunque jurisdictionem quasi Episcopalem in certum territorium, & populum obtinentes, nullique Diocesano subiectos venire, cum Navarro aliisque DD. non paucis observat Barbosa in Trident. *cap. 1. cit. n. 52.*
- An eas remittere etiam Vicarius generalis absque speciali commissione valeat, controversia quædam est. Et Pontius quidem *Lib. 6. cap. 31. n. 5.* cum Henriquez *Lib. 11. cap. 5. n. 5.* Cardd. declaratione pro se allegatâ, id negat. Contrà, & melius plurimis maximi nominis & notæ DD. more suo congestis affirmat *cit. Sanchez disp. 7. n. 10. Barbosa in cap. 1. cit. n. 50. Palao cit. disp. 2. p. 13. §. 4. n. 2.* & novissimè Alex. Sperellus *decis. 97.* quibus favet plurimum Germaniæ nostræ diocesium usus, & ratio ipsa; quia hanc in denuntiationibus dispensandi potestatem S. Synodus Tridentina concedit Ordinario: cujus nomine, sicut antiquò, sic etiam novissimò Jure venit Episcopi Vicarius in spiritualibus generalis: si materia ejus officio conveniat, & expressè non sit exclusus, ut cum Glossa in *c. Unic. V. Per Episcopos, de Capell. Monach.* in 6. advertit Sbrozcius *de Offic. Vicar. Lib. 2. q. 43. n. 28.* & Sperell. *decis. cit. n. 1.* quia Vicarius generalis est iudex Ordinarius diocesis: idemque tribunal & eandem jurisdictionem cum Episcopo habet, *c. Romana 3. junctâ Gloisâ V. Officialem, de Appellat. in 6.* Accedit; quòd, teste Paludano *in 4. disp. 28. q. 2. art. 3. n. 21.* in denuntiationibus dispensare Vicarius Generalis ex generali consuetudine potuerit ante Tridentinum: à Concilio autem ea potestas ipsi non fuerit adempta.
- Sextò, sicut autem ad cæteras dispensa-

spenfationes, sic ad denuntiationum remissionem necessaria est rationabilis & iusta causa: istiusque cognitio, ut insinuat ipsum Tridentinum, dum, an eas remitti expediat, reliquit Ordinarii Prudentia & iudicio: quibus verbis non quodcumque, sed ratione regulatum arbitrium denotari, notant Menoch. *de Arbitr. Lib. 1. q. 8. n. 24.* & Gutierrez *2. q. Canon. Lib. 1. cap. 19. à n. 6.*

12. Iustæ autem remissionis causæ à Steph. Gratiano *Discept. Forens. cap. 83. à n. 15. cit. Sanchez disp. 9. Laiman. cit. cap. 4. n. 11. Gobat cit. Traët. 10. n. 481.* & aliis censentur; Primò, probabilis suspicio & timor matrimonii à consanguineis &c. malitiosè impediendi: cuius mentio ab ipso Tridentino fit *cit. cap. 1. v. Quod si.* Secundò, periculum; ne sponsalia, quæ legitimè sunt inita, & impleri expediret, temerè dissoluantur. Tertio, evitatio infamiae, quam concubinariis, publicè pro veris conjugibus habiti, eorumque proles incurrerent, si contractui illorum matrimoniali, in aut extra articulum mortis celebrando, publicæ denuntiationes promitterentur. Quarto, pudor & confusio, cui, si publicè denuntientur, exponi solent sponsi valde dispares, vg. si senex cum iuuenula, dives cum pauperula, nobilis cum plebeia sit copulandus. Quintò, emnens conditio contrahentium, puta Regum, Ducum, aliorumque Magnatum: quorum coanubia, sicut ignota esse non solent, sic etiam denuntiarum non consueverunt. Sextò, scandalum, ad quod evitandù denuntiationes non præmitti solent casu, quò matrimoniù priùs publicè, sed propter latens impedimentù invalidè contractum, istò per dispensationè sublato, renovatò consensu est ratificandum. Septimò, periculum fornicationis inter sponsos: ad quod evitandum Interdicti,

scilicet Adventòs, aut Quadragesimali tempore imminente, ad matrimonium, præviâ tamen unâ denuntiatione, celebrandum potest ac solet dispensari. Octavò, quæcumque notabilis sive spiritalis, sive temporalis commoditas, aut bonum contrahentium: propter quam tamen aliàsque causas antequam denuntiationes remittat, investigare Ordinarius debet, an, quæ prætenditur causa, revera subsit, & absit omne impedimentum, ut præter *cit.* advertunt Coninck *disp. 23. dub. 6. n. 58. Palao cit. §. 4. n. 8. in fine* & Perez *disp. 43. sect. 4. n. 13.*

Septimò, casu, quò propter bonum prolis, per concubinariorum conjugium legitimandæ, propter incurrendâ infamiae, peccati comittendi, vel contractus malitiosè impediendi periculum, neque nuptiæ differri, neque Ordinarius pro dispensatione adiri posset, matrimonium statim contrahi, eique Parochus (legem denuntiationum hic & nunc cessare per Epichiam declarandò) assistere posset, denuntiationibus aliquando omissis, aliquando factis ante illius legitimè contracti usum & consummationem, ut *cap. 1. cit. v. Deinde,* insinuat Tridentinum & cum Tannero *Tom. 4. disp. 8. q. 3. n. 132.* notat *cit. Gobat n. 494.*

Octavò, qui occulti impedimenti notitiam habet, id post factas proclamationes manifestare tenetur ex præcepto, non solum Ecclesiastici superioris: sed etiam Divino ac Naturali, ad ruinam spiritualem & grave peccatum proximi, uti etiam Sacramenti irreverentiam averteudam, omnes graviter obligantis, secundum S. Thomam *22. q. 33. art. 2.* & Panormit. *in c. Novit 13. de iudic. n. 27.* Nisi matrimonium aliter vg. sponsos de eo, & ut à nuptiis desistant, vel pro dispensatione sollicitent, admonendò posset impedire, vel ex sua revelatione

latione grave damnum aut scandalum futurum praveret; tali enim casu ad impedimenti manifestationem eum non obligant *citt.* Navarrus *cap. 22. n. 83.* Sanchez *disp. 13. n. 3. & 4.* Gobat *n. 537.* Ubi

15. Dubium à nonnullis movetur de eo, qui impedimentum solus novit. Quem ad cujuscunque, præsertim ex peccato orti, impedimenti manifestationem non obligari, cum Saà *V. Matrimonium n. 23.* vult *citt.* Pontius *cap. 34. à n. 6.* eà ductus ratione; quòd ea nullius sit utilitatis; cum uni testi non credatur, *c. In omni 4. c. Licet 23. & l. ubi numerus 12. ff. de Testibus.* Sed, esto nonnisi duorum vel trium testimonium plenam fidem judicii faciat, quando de crimine puniendo, jure jam quæsito alteri auferendo, *c. Veniens 10. c. Cum à nobis 23. &c.* aut etiam de matrimonio dissolvendo agitur *c. Super eo 22. in fine, de Test. & artef. & c. 1. de Consang. & Aff.* unius tamen jurati testis depositio, etiam in foro externo admittitur, quando agitur de vitando peccato, & matrimonio cum impedimento non contrahendo, *c. Super eo cit. V. Super illa & c. Præterea de Sponsal. & Matr.* Panormit. in *c. Super cit. n. 7.* ubi Vivianus §. 2. Barboisa *n. 9.* & Gonzalez *n. 3.* Unde illum, qui impedimenti solus conscius est, ad ejus manifestationem cum Navarro *citt. n. 83.* Covarruv. *de Sponsal. p. 2. cap. 6. §. 10. n. 21.* meritò obligant *citt.* Palao §. 7. *n. 4.* & Gobat *n. 534.* qui tamen cum Farinac. *Prax. Criminal. q. 69. n. 75.* excipiunt casum, quò impedimenti notitiam habet ex solo auditu, si personæ, à qua id audivit, amplius non recordetur, aut ea nullius fidei sit, *n. 3. & 535.*

16. Nonò, Parochus impedimentò aliquò, sive à contrahentium altero extra Confessionem, sive ab aliis ad se delatò,

matrimonii quidem celebrationem interdicere, *c. fin. §. Cum autem & §. fin. de Clandest. despons.* de illo tamen non ipse cognoscere, sed id deferre debet ad Ordinarium: ad quem causarum matrimonialium cognitio de Jure spectat, *c. 1. de Consang. & Aff. c. Accedentibus 12. de Excess. Pralat. & Trident. Sess. 24. cap. 20. de Reformat.*

Si impedimentum Parochus à contrahentium altero intellexisset in Confessione Sacramentali, ei quidem; ut à matrimoniali contractu abstineat, serìò admonito & monitionem contemnenti, absolutionem negare posset ac deberet: matrimonium tamen contrahere postea volenti assitentiam suam denegare non valeret, ut ex *c. Si sacerdotes 2. de Offic. Ordin. defumit,* & cum Armilla *V. Confessor. n. 7.* tradit *citt.* Sanchez *disp. 16. n. 4.* eumque secutus Palao *Tract. 28. disp. 2. p. 13. §. 7. n. 5.* quòd notitiæ in Confessione acceptæ ad actus exteriores non sit usus; ne Pœnitentiæ Sacramentum, ad æternam salutem divinitus institutum, fidelibus onerosum reddatur & odiosum, ut dictum *Lib. 2. tit. 18. à n. 39.*

ARTICULUS II.

De Matrimonio Clandestino propter defectum Parochi aut Testium,

SUMMARIUM.

18. Nuptia Clandestina semper vetita:
19. Valida tamen fuerunt,
20. Donec irritarentur à Tridentino,
21. Cum iis matrimonia præsumpta tollente.
22. Quod tamen S. Synodi decretum non afficit infideles:

23. Et